

Vorraden graszaad slinken, vraag neemt alleen maar toe

Duurzaamheid vraagt om nieuwe rassen, kunstgras geen alternatief

Telers van graszaad maken moeilijke tijden door. Het weer was dit jaar niet erg behulpzaam, met droogte en nattigheid op de verkeerde momenten.

De voorraden slinken en de prijzen stijgen, net als de vraag naar duurzame rassen. Kunstgras beschouwen de telers allerminst als een bedreiging.

Auteur: Theo Haerkens

Graszaad is een teelt met risico's: de ene keer is het te droog en de andere keer te nat, zoals de telers dit jaar ondervonden. Vooral in het westen van Nederland was het in mei, als het Engels raaigras in bloei moet komen, te droog. In het najaar begon de teelt in het midden en noorden van het land veelbelovend, maar daar was het juist aan het eind van het seizoen weer te nat, waardoor het zaad tegen de oogsttijd op de grond viel en verloren ging.

'Sommige boeren maken van de nood een deugd en telen ook komend jaar gras op die akkers, zodat ze er niet veel extra werk aan hebben. Maar niet alle rassen lenen zich daarvoor', waarschuwt Jan van den Boom, productmanager bij Barenbrug Holland. 'Als ze het zo doen, zijn de kosten minder hoog, maar dat geldt ook voor de opbrengsten.'

Engels raaigras is een belangrijke component van de grasvelden in sportcomplexen en parken en over het algemeen is de oogst goed, aldus Van den

Boom. Dat is niet de ervaring van Steven Wiersema, sales- en productmanager van DSV Zaden. Volgens hem bleef de productie van Engels raaigras onder het vijfjarig gemiddelde. Salesmanager Hendrik Nagelhoud van DLF schat de verminderde

Door mengsels aan te passen weten de leveranciers toch te voldoen aan de wensen van hun klanten

opbrengst van het Engels raaigras dit jaar op al snel vijf tot tien procent, gebiedsgewijs oplopend tot soms meer dan twintig procent. Ook de voorraden roodzwenk en hardzwenk nemen af. 'Dit

gaat al een paar jaar zo, maar gelukkig kunnen we onze klanten nog wel bedienen.' Graszaad kan gerust een paar jaar worden bewaard en verliest onder goede bewaarcondities niet snel aan kiemkracht. Door mengsels aan te passen, weten de leveranciers toch te voldoen aan de wensen van hun klanten.

De oogst van veldbeemd, de fijnbladige soort die voor sportvelden ook onmisbaar is, viel dit jaar evenmin mee. Wiersema: 'De markt is krap en kon weleens nog krappere worden.' Veel van de veldbeemd die DSV op de markt brengt, wordt in de Verenigde Staten geteeld en de boeren daar zijn er erg op gespitst kilo's te produceren. 'Naarmate het gras beter van kwaliteit is, vermindert de zaadproductie.' Deze wetmatigheid zorgt er soms voor dat akkerbouwers de teelt niet lonend meer vinden en uitwijken naar een ander soort gras of een geheel ander product, zoals graan. De opbrengst van een hectare loopt sowieso behoorlijk uiteen en kan variëren van zeshonderd tot wel vijftienghonderd

8 min. leestijd

derd kilo. Engels raagras levert aanzienlijk meer kilo's zaad op dan veldbeemd, maar de productie is afhankelijk van soort en ras.

Fieldproductiemanager Jeroen Giesen van DSV Zaden vult aan: 'Er is een gezonde marktwerking, maar er is niets te veel; er zijn geen overschotten. De vroege zomerhitte heeft de opbrengsten dit jaar geen goed gedaan', verklaart hij. Een deel van zijn productie heeft hij uit Nieuw-Zeeland gehaald. 'Daardoor komen we nu net uit.'

Giesen kan voldoende areaal vinden voor zijn productie, al speelt de concurrentie van graan en mais zeker een rol. 'Het wisselt; het is een heel spel van factoren. Dit najaar bijvoorbeeld hebben we last gehad van de overvloedige regen. We hebben tien tot vijftien procent minder gezaaid dan we wilden. Dat kunnen we pas volgend jaar compenseren. Een andere optie is om net als afgelopen jaar in Nieuw-Zeeland te produceren', schetst hij. 'Alleen halen we daar niet de kwaliteit die we hier kunnen bereiken. Ik kan daar geen *crop free* en *weed free* graszaad telen. Dat is zaad zonder grove grassen erin en vrij van onkruidzaden. Het is wel EU-kwaliteit.'

Ook Nagelhoud signaleert geen problemen bij het vinden van akkers om zaad te telen: 'Er is voldoende vraag. Het probleem was dit najaar om het zaad de grond in te krijgen. September was veel te nat. We hebben tot circa vijftien procent minder ingezaaid dan we van plan waren. Dat betekent dat er komend jaar opnieuw minder wordt geoogst.' DLF verbouwt veel graszaad voor sportaccommodaties in de belangrijkste zaadgrasproductielanden van Europa: Denemarken en Nederland.

Ondanks de aantrekkingskracht van granen blijft graszaad een aantrekkelijk product voor de akkerbouwer, meent Van den Boom. 'Als je het goed doet, levert het meer op.' Gras is kwetsbaarder dan graan en stelt hogere eisen aan de teler. 'Er zit er meer risico aan de teelt en dat ontbreekt bij graan. Daar staat tegenover dat je met graan nooit het saldo haalt dat mogelijk is bij de teelt van graszaad. Wie het vak in de vingers heeft, kan een mooie boterham verdienen, maar dat geldt net zo goed voor graan als voor gras. Vakmanschap levert meer op', zo vat Van den Boom samen.

Prijzen

De krapte op de markt heeft ook gevolgen voor de prijzen. 'Internationaal zijn die behoorlijk aangetrokken, afhankelijk van soort en ras wel zo'n vijftien procent', stelt Nagelhoud. 'Vooral veldbeemd, dat per hectare minder zaad oplevert dan

Engels raagras, is fors duurder geworden. Ook bij de andere soorten zien we duidelijk een opwaartse trend.'

'Er is veel vraag naar veldbeemd en terecht!', signaleert ook DSV Zaden. 'Maar juist vanwege die afnemende opbrengsten kunnen we minder hectares in productie krijgen.' Waar schaarste is, stijgen de prijzen. Dat is logisch, maar de markt is daar niet klaar voor, legt Wiersema uit: 'Gemeenten hebben het niet al te breed en dan wordt veldbeemd eenvoudig te duur, al is de kwaliteit nog zo goed. Het hangt er natuurlijk wel vanaf wie er tegenover je aan tafel zit. De toegevoegde waarde van een goed product kun je nog wel uitleggen. Dat fieldmanagers enthousiast zijn, is niet voldoende. Bij de afwegingen van de afdeling inkoop heeft gras toch niet altijd de hoogste prioriteit.'

Dat is ook de ervaring van Van den Boom. Hij wijst dat aan gebrek aan kennis bij gemeenten en ziet het ook als het resultaat van de afnemende belangstelling voor groene opleidingen. 'De mensen die daar heel geschikt voor zouden zijn, denken dat ze het grootste deel van hun tijd op een maaimachine moeten zitten en daar voelen ze niet voor. Ze onderschatten het werk soms en willen daarom niet naar die opleidingen.' Van den Boom, die met aanstekelijk enthousiasme praat over gras en graszaad, vindt het jammer dat de aanwas van een nieuwe generatie vakmensen op deze manier achterblijft. 'Het is een gecompliceerd product, maar een heel leuk product.'

Duurzaamheid

Een groot deel van het graszaad voor sportvelden komt van akkerbouwgebieden in Denemarken.

SPECIAL GRAS

Nederlandse akkerbouwers kunnen dankzij het klimaat wel tot oktober wachten voordat ze besluiten gras in te zaaien, en zo inspelen op de vraag van de markt. Ze moeten zich richten op de beste kwaliteit, want anders levert de oogst niet voldoende op om uit de kosten te komen. Los van de kosten van beregning en onkruidbestrijding, hebben de Nederlandse akkerbouwers te maken met dure landbouwgrond en de kosten daarvoor moeten wel worden gecompenseerd.

Al met al is Wiersema niet somber over de toekomst van gras voor sport en recreatie. Hij wijst op de Green Deal, waarbij is afgesproken dat grasvelden vanaf 2020 duurzaam moeten zijn. Dat betekent dat gewasbeschermingsmiddelen vanaf dat jaar taboe zijn voor sportvelden en parken. 'Je moet ervoor zorgen dat een sportveld zich snel herstelt van de schade die ontstaat bij het spelen en zo snel mogelijk weer een gesloten structuur heeft. Waar gras groeit, krijgt onkruid geen kans', redeneert hij. Barenbrug heeft een nieuw soort Engels raagras gekweekt met uitlopers die speel schade snel herstellen. Wedstrijdvelden kunnen drie- tot vierhonderd uur per jaar worden gebruikt zonder dat ze eronder lijden.

Dat is ook de reden dat beheerders van sportterreinen graag gebruikmaken van speciale mengsels. Doorgaans bestaan die uit twee soorten, maar het kunnen er ook vijf zijn. 'Engels raagras komt snel op en veldbeemd zorgt ervoor dat de grasmatten snel herstelt. Dat is een heel sterke combinatie', verklaart Wiersema.

Beheerders die in 2020 niet in de problemen willen komen, werken er nu al aan om hun grasmatten dan

Jeroen Giesen

Hendrik Nagelhoud

Jan van den Boom

Steven Wiersema

in topconditie te hebben. 'De markt is de laatste jaren niet gekrompen', concludeert Wiersema. 'Er wordt meer doorgezaaid dan in het verleden. Op die manier blijft het gras van sportvelden en golfbanen gezond en krijgt onkruid geen kans.' Om een achttienholesgolfbaan in conditie te houden, volstaat duizend kilo zaad per jaar. Nagelhoud signaleert een ommezwaai naar gezondere grassoorten met een betere beworteling. Zo is het nieuwe tetraploïde Engels raaigras 4turf, met zijn extra chromosoom, duidelijk aan een opmars begonnen. Aan de plant zelf zie je het niet, maar doordat hij toekan met minder stikstof en goed tegen droogte kan, is het gras extra geschikt voor sportvelden, golfbanen en plantsoenen. 'Het verdraagt een zwaardere betreding prima en herstelt gemakkelijk.'

Techniek

DSV Zaden heeft de laatste vijf jaar flink geïnvesteerd in verbetering van de techniek bij de teeltbedrijven en begeleidt die intensief. 'Het lukt steeds beter zoden te produceren die vrij zijn van grove grassen en onkruid', aldus Wiersema. Nagelhoud is enthousiast over de ProNitro-coating, een stikstofcoating die de zaden helpt snel te kiemen en goed te wortelen, wat vooral voor sportvelden belangrijk is. 'Op sportvelden en golfbanen wordt een zode geconstateerd die tot wel dertig procent dichter is, waarin dus beduidend minder plek is

voor onkruiden.' 'Voor een optimaal resultaat moet je samenwerken met boeren die heel precies zijn', is de ervaring van fieldproductmanager Jeroen Giesen van DSV Zaden. 'Het begint ermee dat hij goede percelen zoekt, bijvoorbeeld akkers waarop poot aardappelen en plantuien zijn geteeld. Die gaan vroeg van het land en meestal staat er ook niet veel onkruid. Dan begin je met een goed zaai-bed. Bij de teelt van Engels raaigras is het belangrijkste om met bodemherbiciden te beginnen, zodat onkruid niet de kans krijgt om te ontkiemen.' Giesen houdt in die gevallen goed de vinger aan de pols: 'We bezoeken zo'n perceel tussen september en juli een keer of zes. Normaal is dat een keer of drie.' Voor topkwaliteit maakt ook de teler extra kosten. Hij moet meer gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en tegen de tijd dat het gras in het zaad schiet, grove grassen als kropbaar met de hand verwijderen. Bij de afspraken die DSV maakt met de producenten van het gras hoort dan ook een ruimere vergoeding.

Kunstgras

Ook de discussie over kunstgrasvelden, die mogelijk bedreigend zijn voor de gezondheid, heeft een positieve invloed op de toekomstige vraag naar gras en graszaden. 'Ik zie de markt voor natuurlijk gras niet krimpen', aldus Wiersema. 'Er is nog steeds vraag naar kunstgras. Als een voetbalclub in de stad twaalfhonderd leden heeft en de mogelijk-

SPECIAL GRAS

heid om extra velden aan te leggen ontbreekt, snap ik dat je zo'n veld wilt. Natuurlijk gras wordt dan te zwaar bespeeld en dan kun je niet anders.' Maar hij gaat er niet van uit dat kunstgrasvelden massaal worden vervangen door natuurlijk gras: 'Al zou dat financieel gezien niet gek zijn.' Ook Nagelhoud vindt kunstgras duur en vreest dat de kunststofvelden op den duur molenstenen worden om de nek van clubs en gemeenten. 'De afschrijving valt vaak tegen. Wij zien dat ze soms maar zes tot tien jaar meegaan in plaats van twaalf tot veertien jaar. Dat scheelt nogal, en dan moet er ook nog geld komen voor vervanging.' De topclubs in de wereld spelen in hun stadions stuk voor stuk op natuurlijk gras. Alleen al vanuit de gedachte dat je gelijke speelomstandigheden wilt, is dat vanzelfsprekend, vindt Wiersema. Dat wil overigens niet zeggen dat overal hetzelfde gras ligt. De grasmat in Moskou staat bloot aan andere klimatologische omstandigheden dan die in Spanje of Frankrijk.

Wiersema verbaast zich wel over de keuzes van amateurvoetbalclubs en gemeenten. 'Soms wordt er gekozen voor kunstgras, terwijl het strafschopgebied helemaal geen tekenen vertoont van overbelasting.' En ook als dat wel zo is, is een kostbaar kunstgrasveld niet altijd nodig. 'Een hybridesysteem met drie procent kunstvezel in een natuurlijk veld vergroot het aantal bespeelbare uren al aanzienlijk.' Met beter onderhoud is het in veel gevallen niet eens nodig over te stappen op kunstgras, tekent Nagelhoud aan. 'Ook kunstgras heeft onderhoud nodig; dat wordt wel eens vergeten!'

Los van de uitspoeling van kwalijke stoffen dragen kunstgrasvelden niet bij aan een beter milieu. Nagelhoud wijst erop dat de velden geen CO2 opnemen en net als steden bijdragen aan de opwarming van de aarde: 'Dat scheelt een slok op een borrel.' Wiersema: 'Gemeenten voeren campagne om de tegels uit de tuinen te weren, zodat regenwater beter afvloeit. Tegelijkertijd leggen ze kunstgrasvelden aan, waardoor hemelwater niet in de bodem kan zakken. Dat gaat mij werkelijk boven de pet. Je moet eens uitrekenen hoeveel het scheelt als je níét achttien vierkante meter plastic aanlegt achter een woonwijk.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-7193